

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410234 Värhult

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Ulrika O Widgren

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410234 Värhult**

Kommun: Sölvesborg

Områdets totala areal: 4,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-10-30

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-11-01

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2003-11-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9160 - Näringsrik ekskog

91E0 - Svämlövskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Värhult bidrar till att uppfylla miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Området karaktäriseras av ädellövskog i tidigare betad ekhagmark, som sluttar ner mot Västra Orlundsån. I Värhult är de prioriterade bevarandevärdena ekskogen och svämlövskogen med rik svamplflora. Skogen är utpekad nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Beskrivning av området

Värhults Natura 2000-område utgörs av två delområden, åtskilda med ett 100-tal meter. I området trivs arter som är skuggkrävande och gynnas av det fuktiga klimatet längs den meandrande ån. Flera intressanta svampar har noterats framförallt i skogen närmare ån, till exempel brödmärgsticka (nära hotad), skinntagging (nära hotad), korpnoppling (nära hotad), lilanoppling, korallticka (nära hotad) och violfotskremla. Närmare vattnet växer även bäckbräsma och mossor som krusig ulota och fällmossa.

Det norra delområdet omfattas av näringsrik ekskog i väst och tidvis översvämmad alsumpskog längs Västra Orlundsån. Området sluttar åt öster. Trädskiktet i slutningen domineras av ek med inslag av avenbok, bok, enstaka gran och tall. Även enstaka ask (starkt hotad) finns i området. Hassel är vanlig och inslaget av vårblommor, framförallt vitsippa och svalört, är riklig. Stora delar av delområdet har i början av 1900-talet varit slåttermark med omvittnat rik örtflora.

I det södra delområdet, längs ån söder om byvägen, fortsätter alsumpskogen, här med ett stort inslag av ask. Ekskogen är något grövre och glesare i den här delen. Även här förekommer hassel och en rik vårflora. Området gränsar i väster till åkermark.

Vad kan påverka negativt

- Avverkning eller gallring i området annat än i naturvårdssyfte. Uttag av träd kan göra så att trädlevande organismer försvinner, likaså arter känsliga för förändringar i hydrologi och ljusförhållanden.
- Gamla träd, främst ek, kan skuggas ihjäl i förtid om andra träd tillåts växa upp i kronorna.
- Bortförel av död ved i alla former. Den döda veden är förutsättning för flera arter av svampar och insekter, inte minst ekoxen.
- Läckage av bekämpningsmedel och gödning från intilliggande jordbruksmarker innebär förändrade näringshalter, vilket påverkar artsammansättningen. Även stödutfodring i intilliggande, sambetade marker, innebär risk för övergödning.
- Reglering av vattnet i ån förändrar hydrologin och förutsättning för svämning av skogen.
- Sjukdomar och skadeorganismer som redan finns eller har potential att bli ett problem om de kommer. Alsjuka har påträffats i Helgeå i Skåne och är ett reellt hot även för Blekinges vattendrag.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§).

Skydd för området

Området är sedan maj 2001 skyddat genom två naturvårdsavtal mellan Skogsstyrelsen och områdets markägare. Avtalsperioden är 50 år.

Behov av skötselåtgärder

En naturvärdesinventering och uppföljning kopplat till naturtyp är angelägen.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9160 - Näringsrik ekskog

Areal: 3,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den näringsrika ekskogen i Värhult återfinns, både i norra och södra delområdet, på fuktig till frisk jord ovanför sluttningarna ner mot ån. Skogen domineras av ek, men här växer även mycket avenbok, samt en del gran och tall. Inslaget av hassel är rikligt och hamlade träd förekommer. Fältskiktet är örtrikt och vårbloomingen, framförallt med vitsippor, riklig. Bottenskikt saknas oftast helt eller utgörs av ett mycket glest mosstäck. Förekomsten av mycket hassel, hydrologin och beskuggningen har gett upphov till en artrik marksvampflora. Då skogen utgörs av trädbärande inägomark som fått växa igen, kan det finnas skyddsvärda arter, främst lavar och insekter, som inte är knutna till helt slutna skog utan gynnas av en viss luckighet. Huvuddelen av de värdefulla arterna är dock främst anpassade till skuggiga förhållanden. Mängden död ved är sparsam. Grå skärelav kan ses på enstaka ekar och västlig hakmossa växer på block och stenar.

Bevarandemål

Arealen av näringsrik ekskog ska vara minst 3,4 hektar. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av ek. Bok ska inte tillåtas ta överhanden. Det ska finnas tämligen allmänt med död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar och gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska förekomma genom en mosaik av täta respektive öppna och glest beskogade delar. Gran, buskar och sly ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Typiska arter av mossor, lavar och svampar ska förekomma allmänt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gott. Mängden död ved bör öka och föryngringen av ek till framtida grova träd behöver säkras.

91E0 - Svämlövskog

Areal: 1,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen ligger i huvudsak på jordar som är väl dränerade vid lågvatten. Svämlövkogen i Värhult översvämmas regelbundet vid högvatten, främst under vårfloden. Enstaka lövträdssocklar kan ses i delar av området. Gamla socklar utvecklar ofta en intressant flora av mossor. Lågor av ädellövträd förekommer tämligen sparsamt. I norra delen växer främst klibbal medan det södra området domineras av al med ett stort inslag av ask (starkt hotad) och även ek. Buskskikt med hassel och hagtorn förekommer sparsamt, men kan gärna utvecklas, vilket gynnar fågellivet.

I fältskiktet återfinns bland annat bäckbräsma, svalört och skogsbingel. Skogen är naturskogslignande, men är påverkad av plockhuggning. Äldre, grova träd förekommer sparsamt, framförallt av ek. En gammal kvarnruin återfinns strax utanför området, i norra delen enligt Lantmäteriets härads-karta. I svämlövkogen har svampar som grå larvklubba, brödmärgsticka (nära hotad), stubbspik, skinntagging (nära hotad), korpnopping (nära hotad), lilanopping, korallticka (nära hotad), liten stinksvamp, gulfotshätta, violfotskremla, rutkremla och fläckticka påträffats. På ek och al växer gammelgranslav. Västlig hakmossa växer på block och stenar.

Bevarandemål

Arealen svämlövskog ska vara minst 1,3 hektar. Vattenståndet ska variera på ett så naturligt sätt som möjligt och översvämningar ske regelbundet och säsongvis, vilket påverkar skogarnas dynamik och struktur. Lövträd som al och ask, men även ek, ska utgöra dominerande inslag. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av al. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Åtminstone enstaka träd med socklar ska förekomma. Det ska finnas död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddelar. Bäckbräsma ska förekomma allmänt liksom typiska arter av mossor. Svampfloran ska vara rik.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara mycket gott. Ökad mängd död ved är önskvärt.

Dokumentation

ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Artportalen. www.artportalen.se (uttag 2017-05-04).

Länsstyrelsen i Blekinge län. 2003. Baskartering av skog i skyddade områden, typiska och egna indikatorarter. Skog PC. Opublicerat material.

Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.

Skogsstyrelsen. 1995 och 2000. Nyckelbiotop Ärendebeteckning: N 1420-2000 och N 236-1995.

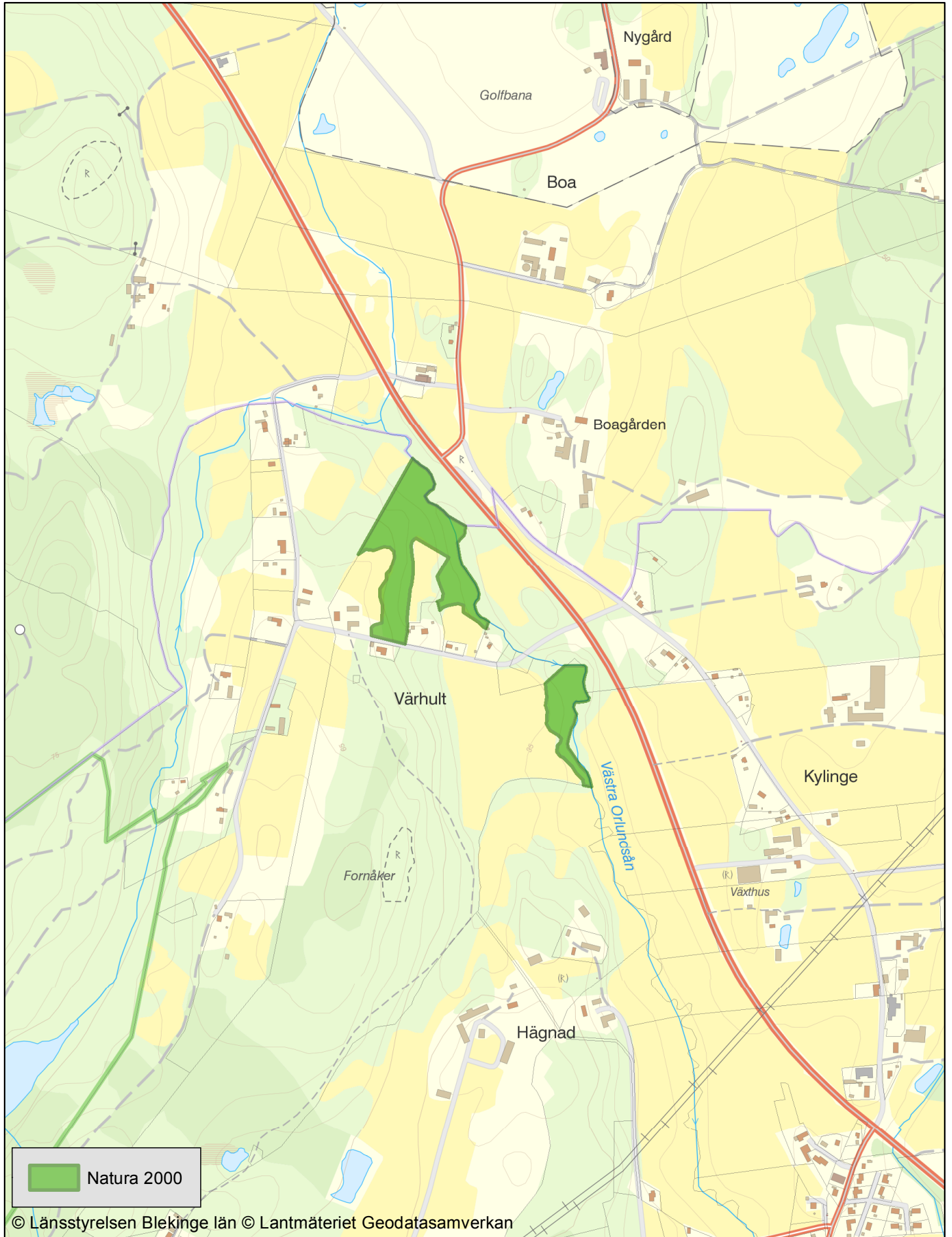
Skogsstyrelsen. 2001. Naturvårdsavtal. SK 263-2001 och SK 264-2001.

Bilagor

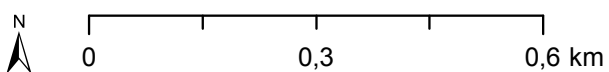
Bilaga 1. Områdeskarta.

Natura 2000 - SE0410234 Värhult

© Länsstyrelsen Blekinge län © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Kartskala 1:10 000